

Kuntalaisen osallisuus pormestarikunnan kaavoituksessa

VIIKON VIERAS

Jaakko Pitkänen

Kirjoittaja on yhteiskunnan kehitystä seuraava eläkeläinen Toiviosta

Kirjoitus perustuu emeritaprofessori Vuokko Niirasen ja allekirjoittaneen artikkeleihin teoksessa ”Kunnallisen itsehallinnon peruskivet” (2011) sekä kokemukseen Kaakkois-Pirkkalan kaavoituksesta.

Poliittista toimintaa, demokraattista järjestelmää ja osallisuutta on kunnallisessa toiminnassa syytä arvioida rinnakkain. Yhteisöllisiä asioita on käsiteltävä muuallakin kuin kuntaorganisaatiossa, jolloin kuntalaisten rooli ei ole pelkästään poliittisen näytelmän katselu. Kun puhutaan kunnallisesta itsehallinnosta, sillä tarkoitetaan paitsi kunta-valtio-suhdetta myös kuntalaisten itsehallintoa sekä kuntalaisten osallisuutta.

”Kuntalaisen osallisuus on laajempi käsite kuin pelkkä osallistuminen tai osallistumisen mahdollisuus. Osalli-

suus ja osallistuminen edellyttävät mahdollisuutta kuulua yhteisöön, tulla kuulluksi sekä tietoisuutta tästä mahdollisuudesta.”

Nykyaikana kunnan johtamisessa on tiedostettava aidon vuoropuhelun ja vuorovaikutuksen merkitys. Puolueiden tärkeä tehtävä on kehittää kuntakohtaisia käytäntöjä poliittiselle keskustelulle ja osallistumiselle.

KUNNAN demokraattinen järjestelmä sisältää edustuksellisen demokratian eli kunnanvaltuutettujen valinnan vaaleissa ja kuntalaisten asukkaille turvaamaan, monimuotoisen suoran osallistumisen.

”Kunnallisessa päätöksenteossa on tärkeää muistaa se, että asukkaiden kokemus kuntalaisuudesta sisältää myös laajemmin yhteiskunnan eheyden kannalta arvokkaita tekijöitä. Osallisuuden kokemus syntyy kuntayhteis-

söön kuulumisesta ja omista vaikuttamisen mahdollisuuksista itselleen tärkeissä asioissa ja palveluissa.”

Kuntalaistoiminnan perusedellytys muun muassa maankäytössä ja rakentamisessa on paikallinen asiantuntemus.

Vaikuttamisessa on tärkeää pienyhteisöjen verkostoituminen ja aktiivinen hakeutuminen yhteistyöhön kunnallisten päättäjiä kanssa. Kontaktien kotikunnan poliittisiin päättäjiin pitää olla mutkattomia.

Kuntalaistoiminnasta saadun palautteen perusteella suuri osa Pirkkalan kunnanvaltuutetuista pitää liki vuosi sitten Kaakkois-Pirkkalan kaavaluonnoksesta saamaansa 160 asianosaisen mielipidetä mukaan luettuna yli 1100 henkilön allekirjoittaman adressin tietoa tärkeänä. Kuntalaisvaikuttamista vauhdittaa julkisuus. Vaikuttamisverkoston on syytä ulottaa koko maa-

kunnan alueelle.

Kuntalaisen kannalta on erittäin turhauttavaa, kun kunnan viranhaltija toteaa, että ”teitä on vain yhden käden sormilla laskettu määrä”. Laadun- ja tiedonhallinta ja nykYTEKNOLOGIA kuten sähköinen viestintä sekä avoimuus auttavat vuoropuhelussa. Samalla tavalla kuin kuntalainen myös kunta voi luoda tietopankkeja ja aktivoida tiedottamistaan.

Kysymys on toimintakulttuurista ja asenteesta – muutoksen hallinnasta ja johtamisesta. Päätöksentekoprosessi, jossa kuntalainen kokee, että hänet on tahallaan tai tahattomasti ja peruuttamattomasti ohitettu, turhauttaa.

Erityisen turhauttavaksi kuntalainen kokee viranhaltijan tai luottamushenkilön kommentin ”valittakaa sitten hallinto-oikeuteen”. Kantojen liian aikainen lukkoon lyöminen on myrkyä nykydemo-

kratiale ja luottamuksen syntymiselle.

KOLMAS tärkeä näkökulma on toiminnan avoimuus. Samaan aikaan kun eri ministeriöt ja Pirkanmaan liitto ovat avautuneet kuntalaiselle, samaa ei ole voinut sanoa pormestarikunta Pirkkalasta. Avoimuus on ennen kaikkea johtamiseen liittyvä ominaisuus.

Luottamus ja vuorovaikutus eivät synny julistuksista, vaan yhteisestä tekemisestä. Johtaminen, muutoksen hallinta ja nykyaikaan liittyvä monimutkaisuus edellyttävät taitoa ja osaamista.

Viikon vieras -pöydälle voi osoittaa kirjoituksia os. Pirkkalainen, Suupantie 2 A 10, 33960 Pirkkala, sähköposti: toimitus@pirkkalainen.com